

ประเทศไทย: มุมมองเชิงภูมิศาสตร์ THAILAND: GEOGRAPHICAL PERSPECTIVE

สมชาย เดชะพรหมพันธ์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอมุมมองเชิงภูมิศาสตร์ในด้านทำเลที่ตั้งของประเทศไทย แยกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 2) ที่ตั้งสัมพันธ์ 3) ที่ตั้งเฉพาะ โดยประเทศไทยตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 5 องศา 37 ลิปดา ถึง 20 องศา 27 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 97 องศา 22 ลิปดา ถึง 105 องศา 37 ลิปดาตะวันออก และที่ตั้งสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตรปลอดภัยจากแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิด รวมถึงมีพื้นที่ตั้งติดทะเลและติดกับมหาสมุทรแปซิฟิกและอินเดีย ส่งผลให้ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบ ทั้งทางด้านอาชีพเกษตรกรรม วัฒนธรรมและการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: ประเทศไทย ทำเลที่ตั้ง มุมมองเชิงภูมิศาสตร์

Abstract

The objective of the article that is presented geographical perspective of location in Thailand, consist 3 types include 1) Geographic location 2) Relative location and 3) Specific location. Thailand have Geographic Coordinate between latitude $5^{\circ}37'00''$ N to latitude $20^{\circ}27'00''$ N and longitude $97^{\circ}22'00''$ E to $105^{\circ}37'00''$ E, while the relative location in Southeast Asia, near the equator, safe zone from earthquakes and volcanoes and located adjacent to the Pacific and Indian oceans. Which it is one of the main causes, Thailand is advantaged in terms of agricultural, cultural, and economic competitiveness.

Keywords: Thailand, Location, Geographical Perspective

บทนำ

ภูมิศาสตร์ คือ ความพยายามเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ พื้นผิวของผิวโลก คือ พื้นที่ขนาดกว้างบ้าง แคบบ้าง ใหญ่เล็กต่างกันตามแต่จะกำหนด ในส่วนของพื้นที่ที่มีมิติที่เมื่อมองในมุมมองของภูมิศาสตร์แล้ว จะมุ่งศึกษาในมิติที่เป็นส่วนที่หนึ่ง คือ เบื้องลึกของพื้นที่ซึ่งเป็นการพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ธรณีวิทยา ธรณีสัณฐานของพื้นที่ มิติที่สอง คือ

พื้นผิวของพื้นที่ เป็นความพยายามทำความเข้าใจในสภาพสูงต่ำ สภาพภูมิประเทศ ภูเขา ที่ราบ ที่ลุ่มต่ำ ชายฝั่งทะเล ฯลฯ รวมไปถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ที่เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ เช่น กระบวนการน้ำไหล การเปลี่ยนแปลงภูมิประเทศ รวมไปถึงปรากฏการณ์บนพื้นที่ที่มนุษย์มีส่วนสร้างขึ้น การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตที่แสดงออกถึงภูมิปัญญา ท้องถิ่น เอกลักษณ์ท้องถิ่น ความเป็นเมืองและ

ชนบท เป็นต้น และมิติที่สาม คือ ความพยายามทำความเข้าใจกับเบื้องบนของพื้นที่สภาพภูมิอากาศองค์ประกอบของภูมิอากาศ ตลอดถึงอิทธิพลทางดาราศาสตร์ที่อาจมีผลต่อพื้นที่ศึกษา เช่น ปรากฏการณ์น้ำขึ้น-น้ำลง เป็นต้น มุมมองทางภูมิศาสตร์จึงเป็นมุมมองที่จะต้องพยายามบูรณาการมิติทั้งสามเข้าสู่การเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ การพยายามหาคำตอบว่า ทำไมน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทุกปี (ท่วมมากหรือน้อยก็ท่วมเกิดขึ้นทุกปี เป็นธรรมชาติของพื้นที่นี้) ปรากฏการณ์ความเดือดร้อนจากน้ำท่วม ทำให้ประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาต้องเดือดร้อนกับปัญหาน้ำท่วม ถ้าเขาเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ที่ราบลุ่มแม่น้ำว่าน้ำท่วมทุกปีมากน้อยต่างกันเท่านี้ เขาจะปรับตัวอย่างไรจึงอยู่ได้อย่างมีความสุข ถ้าเขาไม่พยายามเข้าใจในสภาพดังกล่าว เขาก็เดือดร้อนเป็นธรรมดา การหยั่งรู้ถึงสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่จะก่อให้เกิดภูมิปัญญาแห่งการอยู่รอด การสร้างบ้านแบบมีใต้ถุนสูง (แบบยกสูง) คือ แบบอย่างภูมิปัญญาที่เข้าใจได้ง่ายถึงการปรับตัวตามสภาพภูมิศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งในจังหวัดอยุธยา ปทุมธานี ได้รับความเสียหายอย่างหนักเพราะน้ำท่วมตามธรรมชาติ ของบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โรงงานตั้งติดพื้นผิวดิน เครื่องจักรอยู่บนพื้นผิวดิน มิได้ยกสูงสำรองการหนีน้ำไว้บ้างเลย ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ยกบ้านใต้ถุนสูงมีได้นำมาเป็นแนวทางต่อโรงงานอุตสาหกรรมแต่อย่างใด เขาคิดว่าการสร้างคันดินเป็นกำแพงล้อมรอบตัวเองคงอยู่รอดได้ คำตอบคือได้ในบางปีที่น้ำน้อย แต่บางปีที่น้ำท่วมท้นมาก ๆ เขาอยู่ไม่รอด โดยสภาพภูมิศาสตร์ของลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างไม่เหมาะกับการตั้งนิคมอุตสาหกรรมอยู่แล้ว พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้มากมาย น่าจะเลือกใต้ถุนสูง

ประเทศไทยมีขนาดพื้นที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร บนพื้นที่ดังกล่าวมีมิติทางธรณีสภาพพื้นที่ภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศและดาราศาสตร์ และปรากฏการณ์บนพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เมื่อศึกษาเชิงบูรณาการทั้ง 3 มิติแล้ว เราจะพบมุมมองในกิจกรรมต่างๆ แตกต่างออกปอดังเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากที่สุด มากกว่าที่ราบภาคกลาง แต่ทำไมผลผลิตต่อไร่จึงน้อย

ทำเลที่ตั้งของประเทศไทย

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

ประเทศไทยตั้งอยู่ที่ละติจูด 5 องศา 37 ลิปดา ถึง 20 องศา 27 ลิปดาเหนือ และอยู่ที่ลองจิจูดที่ 97 องศา 22 ลิปดา ถึง 105 องศา 37 ลิปดาตะวันออก ที่ตั้งภูมิศาสตร์บ่งบอกว่าประเทศไทยตั้งอยู่บนซีกโลกเหนือ และอยู่ที่ซีกโลกตะวันออก ซึ่งบอกกล่าวให้ทราบถึงเรื่องต่อไปนี้

1.1 ฤดูกาลของไทยจะเหมือนกับประเทศอื่นๆ ที่ตั้งอยู่บนซีกโลกเหนือ คือ เมื่อประเทศซีกโลกเหนืออย่างจีน ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา อยู่ในช่วงฤดูร้อน ประเทศไทยซึ่งอยู่ในซีกโลกเหนือเหมือนกัน ก็จะอยู่ในฤดูร้อนเช่นกัน แต่ฤดูร้อนเหมือนกันอาจมีความแตกต่างของอุณหภูมิอากาศได้ตามตำแหน่งละติจูดและที่ตั้งเฉพาะปรากฏการณ์และฤดูกาลยังได้บ่งบอกว่าประเทศไทยมีฤดูกาลตรงกันข้ามกับประเทศต่างๆ ที่อยู่ในซีกโลกใต้ ขณะที่ประเทศไทยเป็นฤดูร้อน ประเทศที่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซีกโลกใต้ อย่างเช่น ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และอาเจนติน่า จะมีฤดูกาลเป็นฤดูหนาว ดังนั้นการเดินทางระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่นๆ หากเข้าใจเรื่องนี้จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและฤดูกาลของประเทศที่เราไปเยือนได้เป็นอย่างดี เช่น หากเราเดินทางไปออสเตรเลียในเดือนมิถุนายน มิถุนายนเป็นฤดูร้อน

ของประเทศไทย หากเราเดินทางข้ามเส้นศูนย์สูตรไปยังออสเตรเลีย ซึ่งอยู่ทางซีกโลกใต้ ออสเตรเลียจะกำลังเป็นฤดูหนาวเราควรเลือกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสมกับการเผชิญฤดูหนาวของออสเตรเลีย และหากในเดือนมิถุนายน เราต้องเดินทางไปอินเดีย อินเดียซึ่งอยู่ในซีกโลกเหนือเหมือนกับประเทศไทยจะเป็นฤดูร้อนเหมือนกันกับประเทศไทย การเตรียมตัวจะแตกต่างกันไปจากการจะไปออสเตรเลีย

1.2 ที่ตั้งอยู่ซีกโลกตะวันออก มีความหมายถึง การมีเวลาสากลเร็วกว่าประเทศทางตะวันตก เวลาของไทยจะเร็วกว่าประเทศที่อยู่ทางทิศตะวันตก เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส อิหร่าน และอินเดีย เป็นต้น แต่เวลาของเราจะช้ากว่า (ตามหลังประเทศที่อยู่ในซีกโลกตะวันออกมากกว่า เช่น เวลาประเทศไทยช้ากว่าประเทศญี่ปุ่น 2 ชั่วโมงช้ากว่าฮ่องกง 1 ชั่วโมง แต่เร็วกว่าอังกฤษ 7 ชั่วโมง เป็นต้น)

1.3 ที่ตั้งอยู่ละติจูดต่ำ (Low Latitude) ระหว่างค่าละติจูด 5 องศา 37 ลิปดา ถึง 20 องศา 27 ลิปดาเหนือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ลักษณะนี้ บ่งบอกการตั้งอยู่ในเขตอากาศร้อนของโลก (Tropical Zone) (อุณหภูมิอากาศเย็นที่สุดเฉลี่ยสูงกว่า 18 องศาเซลเซียส) วิถีชีวิตของประชากรจึงเป็นวิถีชีวิตที่เป็นคนเมืองร้อน การแต่งกายขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาที่บ่งบอกถึงการปรับตัวเข้ากับอากาศร้อน (เสื้อผ้าฝ้ายและบ้านอาหารไทยที่เต็มไปด้วยสมุนไพร ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ)

1.4 ที่ตั้งเขตอากาศร้อน อุณหภูมิเฉลี่ย 26-27 องศาเซลเซียสของโลกบวกกับฝนตกเฉลี่ยปีละประมาณ 1,600 มิลลิเมตร/ปี ก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชพรรณ สัตว์ป่า และสิ่งมีชีวิตมากมาย กลายเป็นต้นทุนทางทรัพยากรให้แก่คนไทยอย่างมหาศาล เราอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้และแหล่งน้ำ ขณะนี้สังคมโลกกำลังก้าวเข้าสู่

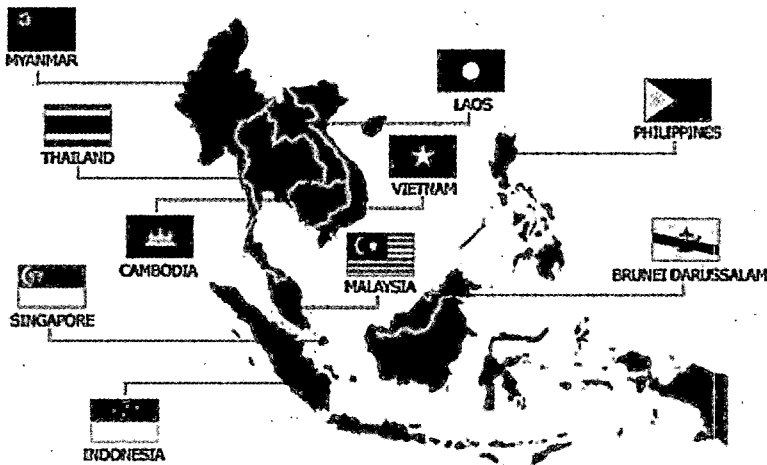
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย และทรัพยากรสัตว์น้ำ (น้ำจืดและน้ำเค็ม) เป็นฐานทางทรัพยากรอย่างดีสำหรับอนาคตของประเทศที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีชีวภาพ

2. ที่ตั้งสัมพันธ์

ลักษณะที่ตั้งสัมพันธ์ สามารถแบ่งตามความแตกต่างได้ดังนี้

2.1 ประเทศไทยมีได้มีพื้นที่ตั้งโดดเดี่ยวลำพัง เรามีเพื่อนบ้านติดกับเราหลายประเทศ คือประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ ลาว และมาเลเซีย ซึ่งมีพรมแดนทางบกติดกัน เรายังมีประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนามที่มีพรมแดนติดต่อกันทางพรมแดนทางทะเลอีกด้วย การที่มีที่ตั้งติดกันจำนวนหลายประเทศย่อมก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลในทางลบกับเราได้ โดยเฉพาะเรื่องพรมแดนระหว่างกัน วันนี้ (ปี พ.ศ. 2555) ไทยกับกัมพูชามีปัญหาพรมแดนบริเวณเขาพระวิหาร ไทยมาเลเซีย มีพื้นที่พัฒนาร่วมในอ่าวไทยที่ยังไม่สามารถแบ่งพรมแดนกันได้ ไทยกับเมียนมาร์ ยังไม่ยุติปัญหาหมูเกาะ (เกาะคั่น เกาะขี้ก เกาะหลาม) ปากแม่น้ำปากจั่น จังหวัดระนอง ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพรมแดนนี้จะได้กล่าวอย่างกว้างขวางในเนื้อเรื่องของพรมแดนต่อไป

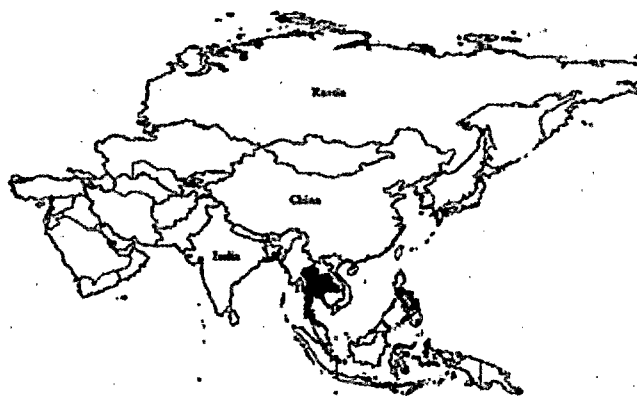
2.2 การที่ประเทศมีทำเลที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia) ดังภาพที่ 1 ทำให้เกิดสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันจนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรแห่งความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น อาเซียน BIMSTEC และ GMS สาขาแห่งความร่วมมือจะครอบคลุมตั้งแต่ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลังงานและการท่องเที่ยว เป็นต้น ประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์จากทำเลที่ตั้งสัมพันธ์ด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2555)

2.3 ที่ตั้งสัมพันธ์ของไทยยังมีผลทำให้เรา
 รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชาติที่รุ่งเรืองทาง
 วัฒนธรรมมาก่อน เช่น จีนและอินเดีย ซึ่งตั้งอยู่ใน
 ภูมิภาคสัมพันธ์กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 ประเทศจีนอยู่ที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 อยู่ภูมิภาคเอเชียใต้ ความเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค
 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้กับภูมิภาคเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้ ก่อให้เกิดผลกับประเทศไทย คือ
 การได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากจีนและอินเดีย
 วัฒนธรรมจีนแผ่ขยายเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางบก
 และทางทะเล โดยมาตามแม่น้ำโขง สังกโลกที่
 สุโขทัยและศรีสัชนาลัยน่าจะแพร่ขยายมาจากจีน

ตอนใต้ ตามเส้นทางการอพยพตามลำน้ำโขงสู่
 ประเทศไทยตอนบน ส่วนวัฒนธรรมจีนทางด้าน
 ภาษา วิถีชีวิตชาวจีนจะแพร่มาตามเส้นทางการค้า
 ทางทะเลระหว่างไทย-จีนตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็น
 ราชธานี ส่วนอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดียนั้น
 ศาสนาพุทธ ฮินดู ภาษาบาลีและสันสกฤต แพร่
 ขยายมาทางการติดต่อทางทะเลเป็นพื้นฐาน จาก
 อินเดียสู่คาบสมุทรมภาคใต้แล้วขยายขึ้นมาทาง
 เหนือ วัฒนธรรมไทยจึงมีพื้นฐานมาจากอิทธิพล
 ของจีนและอินเดียปรากฏให้เห็นอยู่อย่างคุ้นเคย
 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงประเทศในทวีปเอเชีย (อีเอสอาร์ไอ, 2557)

2.4 ประเทศไทยตั้งอยู่ตำแหน่งยุทธศาสตร์ทางเชื่อมโยงทางการค้าและการขนส่งทางทะเลระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ถูกคาบสมุทรภาคใต้ขวางกั้นอยู่ ความกว้างของคาบสมุทรภาคใต้อยู่ระหว่างประมาณ 75-150 กิโลเมตร หากมีการเปิดเส้นทางขนส่งใหม่ผ่านคาบสมุทรภาคใต้เป็นการขุดคลองเชื่อมอันดามันกับอ่าวไทย การเปิดสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge) สามารถทำได้อย่างจริงจัง ความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นทั้งนี้โดยความเชื่อมั่นว่าการขนส่งทางทะเลจะยิ่งทวีความสำเร็จและมีบทบาททางการค้าระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ในอนาคตและความเชื่อมั่นว่าการค้าระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับตะวันออกกลางและแอฟริกา จะยังมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันกับมองเห็นภาพของสิงคโปร์ซึ่งมีความเต็มศักยภาพขยายตัวได้ไม่มากนัก แนวคิดนี้มาเลเซียก็นำไปปฏิบัติแต่ถ้าพิจารณาการย่นระยะทางการขนส่งทางเรือแล้วประเทศไทยเราจะทำได้มากกว่าเพราะสามารถย่นระยะทางการเดินเรือได้สั้นกว่าของมาเลเซีย

2.5 ประเทศไทยติดทะเลกับมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ทรัพยากรทางทะเลจำนวนมหาศาลอยู่ในระยะแค่เอื้อม ถ้าเราพัฒนาการเดินทางเรือการประมง การสำรวจค้นหาทรัพยากรทางทะเล ความสามารถนำทรัพยากรทางทะเลมาใช้ประโยชน์ การใช้ทรัพยากรชายฝั่งเพื่อการท่องเที่ยวอย่างรอบครอบและมุ่งสู่การใช้ประโยชน์ให้ยั่งยืน หนทางทางเศรษฐกิจที่ดียิ่งเปิดกว้างอยู่อีกมาก

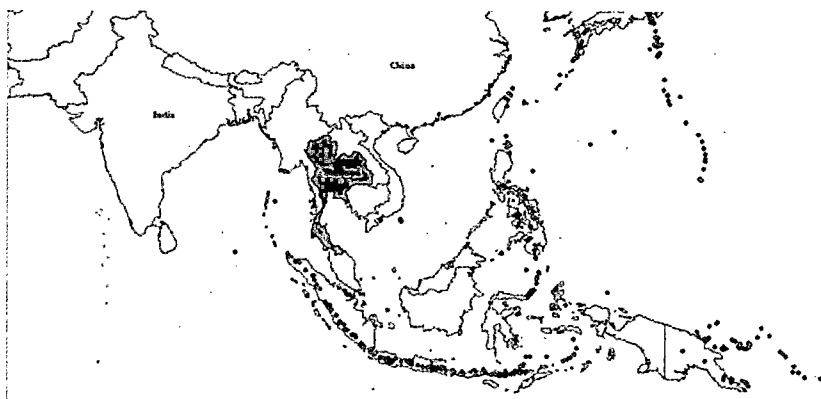
2.6 ที่ตั้งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับภูมิอากาศ เราตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของระบบลมมรสุมเอเชีย (Monsoon Asia Wind Systems) อยู่ในที่พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) จากแปซิฟิกตะวันตก และจากอ่าวเบงกอลเคลื่อนที่

ผ่านในช่วงฤดูร้อนอยู่ในเขตที่ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศในภูมิภาครอบๆ มหาสมุทรแปซิฟิก คือ ปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Nino) และลานีญา (La Nina) มีโอกาสส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ระบบลมมรสุมมีผลต่อวิถีทางการเกษตรของไทยมาแต่โบราณ ช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นมรสุมฤดูฝน ทำให้ฝนตกกระจายทั่วประเทศ วิถีการเกษตรคือ ช่วงไถหว่านเริ่มทำนาข้าว แต่เมื่อมรสุมเปลี่ยนเป็นมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือกระแสลมเย็นและแห้งท้องฟ้าเจ็ดจ้าข้าวในนาสุกเหมาะกับการเก็บเกี่ยวข้าวเป็นฤดูการเก็บเกี่ยว วิธีดังกล่าวคือ การทำนาข้าวที่เรียกว่านาปี การทำนาปีเป็นอิทธิพลจากฝนสลับแล้งของระบบลมมรสุมนั่นเอง ส่วนการเคลื่อนที่ของพายุหมุนเขตร้อน จากจุด เริ่มต้นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกนั้นเป็นพายุหมุนส่วนใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดฝนตก ลมแรงในประเทศไทย นานๆ จะมีพายุหมุนเขตร้อนจากอ่าวเบงกอลมา มีผลต่อประเทศไทยบ้าง พายุหมุนเขตร้อนที่เข้าสู่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีระดับความรุนแรงระดับพายุดีเปรสชันมากที่สุด รองลงมาคือ พายุไซร่อนและน้อยที่สุดคือ พายุไต้ฝุ่น สำหรับปรากฏการณ์ El Nino และ La Nina นั้นมีผลกระทบต่อประเทศไทยในแง่ของภาวะฝนแล้งและฝนตกชุกผิดปกติ กล่าวคือ El Nino ทำให้เกิดภัยแล้งรุนแรงและปรากฏการณ์ La Nina ที่ทำให้เกิดฝนชุกมากจนน้ำท่วมใหญ่

2.7 ที่ตั้งสัมพันธ์ของประเทศไทยกับความมั่นคงของแผ่นดิน ผืนแผ่นดินของประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่บนแนวแผ่นดินไหวและภูเขาไฟ แต่เรามีที่ตั้งอยู่ใกล้ชิดสัมพันธ์กับแนวแผ่นดินไหว และแนวภูเขาไฟดังกล่าวคือ แนวจากเทือกเขาหิมาลัยต่อเนื่องถึงเทือกเขาอาระกันโยมาในประเทศเมียนมาร์ แนวนี้ต่อลงทะเลอันดามันเป็นแนวภูเขาไฟใต้น้ำและหมู่เกาะนิโคบาร์-เกาะสุมาตรา-

เกาะชวา-ซีรีบีส-ฟิลิปปินส์-ไต้หวัน-ญี่ปุ่น ฯลฯ ดังภาพที่ 3 สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์นี้ประเทศไทยถูกรายล้อมด้วยแนวแผ่นดินไหวและแนวภูเขาไฟ ดังนั้น ปรากฏการณ์แผ่นดินไหวเมื่อเกิดขึ้นกับแนวแผ่นดินดังกล่าวหรือภูเขาไฟใต้ทะเลระเบิดรุนแรงเมื่อไร ย่อมกระทบถึงประเทศไทยอย่างแน่นอน การกระเพื่อมของแผ่นดินไหวส่งถึงไทยให้เกิดแผ่นดินไหวได้ในระดับความรับรู้อยู่ระหว่าง 1-5.5 ริกเตอร์ ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง การเกิดแผ่นดินไหวในประเทศไทยนั้น ยังอาจเกิดขึ้นจากการปะทุของพลังงานใต้เปลือกโลกในพื้นที่ประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ระดับการไหวที่รุนแรงที่สุดอยู่ที่ระดับ 5-5.5 ริกเตอร์เท่านั้น ไม่รุนแรงขนาดทำลายอาคารบ้านช่องต่างๆ อาจมีบ้านร้าวบ้านทรุดหรือพังลงบ้างเล็กน้อยแต่เราไม่เคยมีความเสียหายระดับพังทลายทั้งเมืองอย่างในประเทศญี่ปุ่นหรือจีน (ตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้) ฯลฯ นอกจากนั้น

หากมีแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟใต้ทะเล (โดยเฉพาะทะเลอันดามัน) ระเบิดรุนแรงอาจเกิดคลื่นสึนามิเคลื่อนที่เข้าสู่พื้นที่ประเทศไทยได้ ซึ่งพื้นที่เสี่ยงคือ 6 จังหวัดภาคใต้ที่ตั้งติดทะเลอันดามัน คือ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ผลกระทบทำให้เกิดแผ่นดินไหวและเกิดคลื่นทะเลสึนามินั้นอาจเกิดขึ้นเมื่อไรไม่สามารถคาดเดาได้ ไม่สามารถพยากรณ์ให้แม่นยำได้ ในปัจจุบันนี้ การป้องกันความเสี่ยงที่ควรดำเนินการ คือ การเฝ้าระวัง การแจ้งส่งสัญญาณเตือนภัย การเตรียมความพร้อมเพื่ออพยพ ความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือ การฟื้นฟูเยียวยา รวมถึงการลดความเสี่ยงโดยการตั้งชุมชนใหม่ที่อยู่ห่างจากพื้นที่เสี่ยงมาก สรุปลแล้วทำเลที่ตั้งของประเทศไทยในภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันตกและภาคใต้เสี่ยงต่อแผ่นดินไหว ชายฝั่งอันดามัน 6 จังหวัดเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหวและสึนามิ

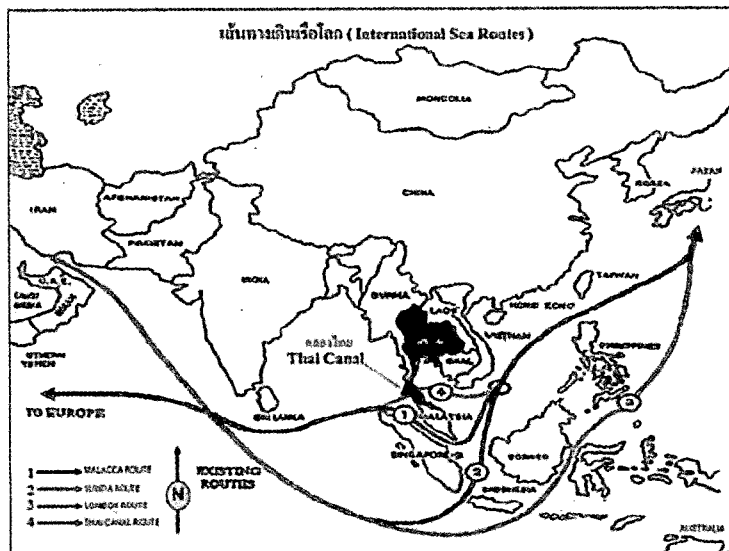
ภาพที่ 3 แสดงแนวภูเขาไฟที่อยู่ใกล้เคียงประเทศไทย

2.8 ทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค เมื่อมองเป็นมุมกว้างในระดับระหว่างภูมิภาค ประเทศไทยอยู่จุดเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ มหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย และแอฟริกา ทำเลที่ตั้งเช่นนี้ให้มุมมองในเชิงเศรษฐกิจ

2.9 ที่ตั้งประเทศไทยอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลที่สำคัญของโลกดังภาพที่ 4 คือ เส้นทางเดินเรือสินค้าระหว่างภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก กับ ตะวันออกกลาง แอฟริกา และยุโรป มีเรือสินค้าเดินทางผ่านช่องแคบมะละการาวร้อยละ 25 ของเรือสินค้าของโลก การเชื่อมโยง

โดยผ่านช่องแคบมะละกาด้วยเรือสินค้าจำนวนมหาศาล คือ มีเรือประมาณวันละ 600 ลำ เรือน้ำมันผ่านปีละกว่า 2 หมื่นลำ เกาะสิงคโปร์ตั้งอยู่บนเส้นทางนี้ ทำให้เกาะสิงคโปร์กลายเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคทางทะเลที่ดีที่สุด วันนี้ท่าเรือ

สิงคโปร์จึงเป็นท่าเรือศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางเรือที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถานะของท่าเรือสิงคโปร์ปรากฏต่อสังคมธุรกิจการค้าทางทะเลของโลก

การเปรียบเทียบเส้นทางเดินเรือผ่านคลองไทย(หมายเลข4) กับสามเส้นทางปัจจุบัน

ภาพที่ 4 เส้นทางเดินเรือหลักของโลกในภูมิภาคอาเซียน (โยธาท้องถิ่น, 2557).

3. ที่ตั้งเฉพาะ : ภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย

ความเป็นรัฐของประเทศไทยมีพื้นฐานที่ดีจากสภาพทางกายภาพของพื้นที่ คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำ ที่ลุ่มน้ำที่จัดสรรน้ำให้มากมาย อาทิ ปิง วัง ยม น่าน เจ้าพระยา ชี มูล บางปะกง แม่กลอง ท่าจีน สะแกกรัง ฯลฯ ระบบลุ่มน้ำดังกล่าวพัฒนาที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีการทับถมจากน้ำท่วมทุ่ง เกิดดินตะกอนลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรประเภทนาข้าว ลุ่มน้ำต่างๆ จึงเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่เหมาะสมต่อการก่อตั้งรัฐ หัวใจของรัฐเกษตรอย่างไทย คือ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเสมือนดินแดนบ่มเพาะความมั่นคงของรัฐ บ่มเพาะความเป็นไทย วิถีวัฒนธรรมไทย

และเศรษฐกิจ ความเป็นไทยได้ขยายไปสู่ลุ่มน้ำอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นประเทศไทยที่อุดมสมบูรณ์ด้วยการเกษตรนาข้าว ระบบลุ่มน้ำมีผลต่อกิจกรรมการเกษตรนาข้าว ฤดูกาลผลิตอาหารหลักคือ ข้าว (นาปี) สอดคล้องกับระบบลุ่มน้ำ ช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นมาให้เป็นช่วงของการทำนา เริ่มไถนา ดำนา เลี้ยงบำรุงต้นข้าว ฝนในฤดูฝนตกต่อเนื่องจนถึงปลายเดือนตุลาคม ข้าวในนาเริ่มแก่ออกรวงข้าว เดือนพฤศจิกายนฝนเหือดแห้งย่างเข้าสู่การรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมเย็นและแห้ง เป็นช่วงแสงแดดเจิดจ้า ท้องฟ้าแจ่มใส แสงอาทิตย์ช่วยบ่มข้าวที่รวงข้าวสุกออกเป็นสีเหลืองทองไปทั่วทุ่งทุ่งนาข้าวสีทองครอบคลุมลุ่มน้ำเจ้าพระยาและ

ลุ่มแม่น้ำอื่นๆ กระจายตัวกันไปหมด จนเห็นเป็นแผ่นดินสีทอง เราจึงเรียกชื่อแผ่นดินนี้ว่า “สุวรรณภูมิ”

น่าสงสัยไหมว่าทำไมรัฐประเทศไทยจึงเริ่มต้นที่สุโขทัย ทำไมต้องสุโขทัย พื้นที่อื่นไม่ได้หรือ ความน่าจะเป็นคำตอบ คือ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1700 กว่าๆ นั้น อาณาจักรขอมเริ่มอ่อนแรง อิทธิพลของขอมต่อชาวไทยเริ่มอ่อนแรง สุโขทัย กำแพงเพชร ศรีสัชนาลัย เป็นชุมชนห่างไกล ศูนย์กลางของอาณาจักรขอม เมื่อสุโขทัยเข้มแข็ง ก็เป็นไปได้ที่จะเริ่มก่อตั้งรัฐประเทศขึ้นได้ ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มแม่น้ำยม (ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว) ทำให้สุโขทัยเข้มแข็งพอจะเริ่มต้นตั้งตัวเป็นรัฐที่มีความเป็นอิสระปกครองตนเอง

ศูนย์กลางการปกครองประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งมาหลายครั้ง เริ่มต้นที่สุโขทัย และดำรงอยู่ที่สุโขทัยยาวนานประมาณ 200 ปี เมื่อสุโขทัยเสื่อม อยุรยาเริ่มเป็นศูนย์กลางสืบต่อจากสุโขทัย ตำแหน่งศูนย์กลางย้ายลงมาทางใต้ จากลุ่มแม่น้ำยม มาเป็นลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อยุรยาเลือกทำเลที่ตั้งบนเกาะมีแนวแม่น้ำล้อมรอบ เป็นชัยภูมิที่เหมาะสมที่สุดต่อการปกป้องตนเอง จากภัยรุกรานของข้าศึก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นที่ราบกว้างขวาง หาดูปสรรคทางภูมิประเทศช่วยป้องกันการบุกรุกเข้าถึงตัวยาก จะมีก็แต่ตัวแม่น้ำขวางกั้นเท่านั้น ดังนั้น การเลือกทำเลที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาอยู่บนเกาะที่มีการบรรจบของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก รายล้อมอยู่จึงมีความปลอดภัยได้ระดับหนึ่ง โดยไม่ต้องขุดคูเมืองเพราะแม่น้ำธรรมชาติมีอยู่แล้ว ชื่ออยุธยา มีความหมายว่า “นครที่ไม่อาจทำลายได้” แต่ระยะเวลา 417 ปีของการเป็นราชธานีก็ยังคงถูกพม่าทำร้ายจนเสียกรุงได้ 2 ครั้ง ทั้งที่จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มียุทธศาสตร์ที่ดี โดยเมืองหลวงของไทยในช่วงอยุธยาได้สั่งสม

ความมั่นคงทางศาสนาพุทธไว้อย่างมากมาย โดยมีวัดต่างๆ บนพื้นที่ประมาณ 8 ตารางกิโลเมตรมากถึง 145 วัด นอกจากนั้น ยังเป็นการสั่งสมองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ไว้มากมาย เมื่อพม่าทำร้ายอยุธยาจนทำให้เป็นเมืองที่ตาย (อยุธยาหมดอายุด้วยเหตุต่างจากสุโขทัย อยุธยาถูกทำร้ายแต่สุโขทัยชราภาพและเสื่อมด้วยระบบวิถีของชุมชน)

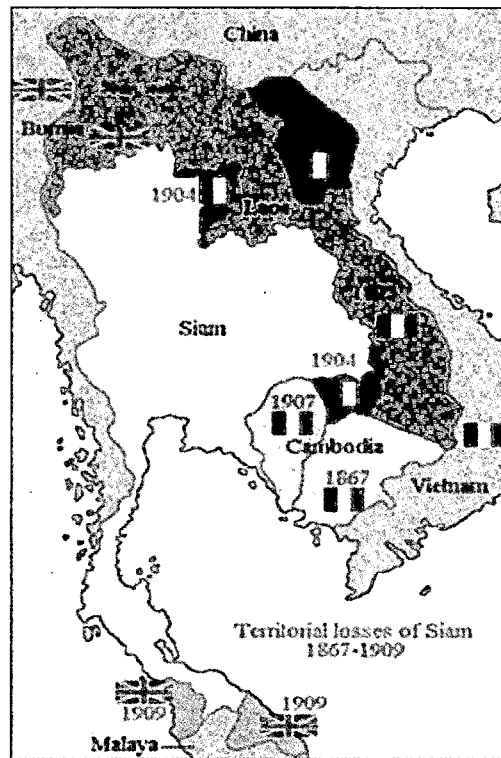
ศูนย์กลางการปกครองของไทยถูกย้ายลงมาทางใต้ (ตามแม่น้ำเจ้าพระยา) ระยะทางห่างกันไม่เกิน 100 กิโลเมตร (ตามทางน้ำเจ้าพระยา) มาที่กรุงธนบุรี แต่ความเป็นศูนย์กลางก็เป็นเพียงระยะสั้นๆ ยังไม่มีเวลาเพียงพอในการสร้างบ้านสร้างเมืองให้เป็นเมืองหลวงอย่างเมืองอื่นๆ ศูนย์กลางการปกครองก็ได้รับการย้ายข้ามฟากจากฝั่งกรุงธนบุรีมาฝั่งตรงกันข้าม สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นศูนย์กลางการบริหารและปกครองแห่งใหม่ ในช่วงระยะเวลาสองร้อยกว่าปีที่กรุงเทพมหานครเป็นราชธานีของประเทศไทย มีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศหลายเรื่อง อาทิ

1. ยุคการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก อังกฤษ ฝรั่งเศส มีบทบาทมากในการเข้ามาหาดินแดนในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอังกฤษได้อินเดียและเมียนมาร์เป็นอาณานิคม ขณะที่ฝรั่งเศสเข้ามาทางอินโดจีน มีผลให้ไทยทยอยเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสถึง 5 ครั้ง (พ.ศ. 2410-2449) ดังภาพที่ 5 และตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญเสียเอกราชไปเป็นรัฐอาณานิคมเป็นอย่างมาก ความโชคดีประการหนึ่งของประเทศคือ ทำเลที่ตั้งที่อยู่ตรงกลางระหว่างเมียนมาร์กับอินโดจีน ทำให้อังกฤษและฝรั่งเศสตัดสินใจให้ประเทศไทยเป็นรัฐกันชนระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส (Buffer State) ทั้งฝรั่งเศสและอังกฤษต่าง

พยายามคานอำนาจต่อกันมิให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเข้ามามีอำนาจเหนือประเทศไทย ทำให้การรักษาเอกราชของประเทศไทยสามารถดำรงอยู่โดยไม่ตกเป็นรัฐอาณานิคม โดยอังกฤษและฝรั่งเศสลงนามกำหนดเขตอิทธิพลไว้ต่อกันเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2439 โดยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นรัฐหรือพื้นที่กั้นชน

2. การมีทำเลที่ตั้งที่เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจากอินโดจีนไปเมียนมาร์และอินเดีย ในระหว่างที่กองทัพญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นยึดอินโดจีนได้จากฝรั่งเศสแล้ว ญี่ปุ่นมีเป้าหมายผ่านประเทศไทยไปยังเมียนมาร์และอินเดีย ประเทศไทยซึ่งมีตำแหน่งเป็นเส้นทางผ่านต้องยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่าน ซึ่งทำให้ประเทศก้าวเข้าสู่ภาวะสงครามในช่วงสั้นๆ

ภาพที่ 5 แผนที่การสูญเสียแผ่นดินของประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 (Reddit, 2014).

3. ช่วงสงครามเย็น (หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2) การขยายตัวของลัทธิการปกครองระบบคอมมิวนิสต์แพร่ขยายอย่างรวดเร็วในทวีปเอเชีย สหภาพโซเวียต จีน ขยายเข้าสู่อินโดจีนและมีแนวโน้มเข้าสู่ประเทศไทย สหรัฐอเมริกาพยายามสร้างแนวป้องกันการขยายตัวของลัทธิการปกครองคอมมิวนิสต์ ประเทศไทยก็เป็นประเทศในแนว

ป้องกันนั้น ไทยถูกคุกคามต่อความมั่นคงโดยผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในระยะนั้น (ประมาณปี พ.ศ. 2500-2525) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกามีอย่างแนบแน่น โดยไทยเป็นตัวแทน (เหมือน) ในการป้องกันการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ เพื่อให้คอมมิวนิสต์ควบคุมชายขอบของมหาสมุทรแปซิฟิกได้สำเร็จ

ปัจจุบันภาวะภูมิรัฐศาสตร์ของไทยปรากฏชัดเจนในยุคความร่วมมือระหว่างประเทศเบงบานทั่วโลก ความร่วมมือระหว่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศเป็นประเด็นสำคัญ ด้วยทำเลที่ตั้งของไทยทำให้สามารถเข้าร่วมในองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคต่าง ๆ ดังเช่น APEC ASEAN BIMSTEC GMS และอาจเข้าเป็นสมาชิก TPP ในอนาคตก็เป็นได้ นอกจากนี้ ไทยยังมุ่งการค้าระหว่างประเทศโดยให้ความสำคัญการขนส่งทางเรือมากยิ่งขึ้น ไทยสามารถติดต่อโลกภายนอกได้ด้วยการขนส่งทางทะเลไปสู่ประเทศต่าง ๆ ได้เร็วกว่าประเทศไทยเรายังมีศักยภาพในการพัฒนาการขนส่งทางทะเลอีกมาก เนื่องจากเรามีที่ตั้งติดชายฝั่งทะเล มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 2,420 กิโลเมตร โอกาสในการพัฒนาท่าเรือยังมีอีกมาก การค้าและการขนส่งทางเรือก็ยังมีโอกาสอีกมากเช่นกัน

ประเทศไทยมีความเป็นไปได้เพียงใดกับการย้ายศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง การย้ายเมืองหลวง เมื่อเมืองหลวงจากกรุงเทพมหานครย้ายไปสู่พื้นที่อื่น การย้ายเมืองหลวงเคยมีดำริมาตั้งแต่สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม บริหารประเทศ เพชรบูรณ์ คือพื้นที่เป้าหมาย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีขอนแก่นเป็นเป้าหมายที่จะย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่นั่น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เคยดำริให้ย้ายไปฉะเชิงเทรา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดำริให้ย้ายไปนครนายก แต่ยังไม่มีการย้ายได้สำเร็จ เมืองหลวงยังอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ศูนย์กลางความเจริญยังเกาะกลุ่มอยู่ที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง ๆ ที่ขณะนี้กรุงเทพมหานครมีบทบาทหน้าที่ (Urban Function) หลายบทบาททับซ้อนกันอยู่ในเมืองเดียว คือ กรุงเทพมหานครมีบทบาทเป็นเมืองหลวงยาวนานมาจนปัจจุบันนานกว่า 200 ปี เมื่อเมืองวิวัฒนาการต่อมามีกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นในกรุงเทพมหานครจน

กลายเป็นการเพิ่มบทบาทหน้าที่มากขึ้นอีกหลายประเภท เช่น กรุงเทพฯ เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ศูนย์กลางการบริการทางสาธารณสุข ศูนย์กลางการผลิตทางอุตสาหกรรม การทับซ้อนของบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ทำให้กรุงเทพมหานครมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว ควบคุมการเติบโตยาก เกิดการขาดแคลนสาธารณูปโภค (น้ำ) ทำให้เกิดการแสวงหาน้ำจากน้ำบาดาลมาใช้ทดแทนจำนวนมาก จนทราบในเวลาต่อมาว่าเป็นต้นเหตุของการเกิดแผ่นดินทรุดของกรุงเทพมหานคร การเพิ่มขยายของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วทำให้ขาดแคลนที่อยู่อาศัยคุณภาพ เกิดการตั้งอาคารบ้านเรือนในบางพื้นที่กระจุกกันมากจนเป็นชุมชนแออัด (Slum) จำนวนมากถึงหนึ่งพันแห่ง ดังนั้น แนวคิดการย้ายเมืองหลวงก็เป็นแนวคิดที่ต้องการย้ายบทบาทการเป็นเมืองหลวงออกไปจากกรุงเทพมหานคร ส่วนบทบาทหน้าที่อื่นๆ ยังคงอยู่ต่อไป โดยการย้ายเมืองหลวง คือ การย้ายกิจกรรมต่อไปนี้ออกไป เช่น สถานที่ราชการที่เป็นศูนย์บัญชาการระดับสูงสุด สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงทบวงกรม สถานเอกอัครราชทูตประเทศต่างๆ และรวมถึงกิจกรรมที่ทำหน้าที่บริหารจัดการงานราชการอื่นๆ ออกไปตั้งที่เมืองแห่งใหม่ มีหลายประเทศที่คิดแล้วดำเนินการได้สำเร็จ เช่น ประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศเมียนมาร์ก็เพิ่งทำได้สำเร็จย้ายจากเมืองหลวงเก่าย่างกุ้งไปยังเมืองเนปิดอว์ ประเทศบราซิลย้ายเมืองหลวงจากรีโอเดจาเนโรไปยังเมืองบราซิเลีย ฯลฯ

สรุป

จากมุมมองเชิงภูมิศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร

ส่งผลให้มีข้อดีทั้งทางด้านทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งสัมพันธ์และที่ตั้งเฉพาะ โดยข้อดีของที่ตั้งภูมิศาสตร์คือ ประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศแบบเขตร้อนและมีฝนตกเฉลี่ยเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งทางด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในอีกทางหนึ่ง ที่ตั้งสัมพันธ์ของประเทศไทยไม่ได้ตั้งอยู่บนแนวแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดที่จะส่งผลกระทบต่อระดับรุนแรงต่ออาคารสิ่งปลูกสร้างและชีวิตมนุษย์ มีความมั่นคงของที่ตั้งสูง ผนวกกับทำเลที่ตั้งของประเทศเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียง ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ แอฟริกา ตลอดจนการเชื่อมโยงกับมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียทำให้เกิดข้อดีทางด้านการพัฒนาและแข่งขันเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ที่ตั้งเฉพาะในด้านภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทยมีพื้นฐานจากสภาพทางกายภาพของพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านทรัพยากรน้ำและทรัพยากรดิน มีแม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน และแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เหมาะสมในการทำเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชากรในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2555). สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations). เข้าถึงได้จาก <http://www.education.dusit.ac.th/ASIAN/asian.html>
- โยธาทองถิ่น. (2557). เส้นทางเดินเรือหลักของโลกในภูมิภาคอาเซียน. เข้าถึงได้จาก http://yotathongthin.blogspot.com/2014/08/blog-post_24.htm
- อีเอสอาร์ไอ. (2554). ชั้นข้อมูล (Shapefile) ภูเขาไฟที่สำคัญของโลก. เข้าถึงได้จาก <http://www.arcgis.com/home/item.html?id=430a92d3ff7f4959b5c3a1293629e499>
- _____. (2557). ชั้นข้อมูล (Shapefile) ขอบเขตประเทศของโลก. เข้าถึงได้จาก <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=3864c63872d84aec91933618e3815dd2>
- Reddit. (2014). A historical map of Siam's (Thailand's) territorial losses. Retrieved from https://www.reddit.com/r/Thailand/comments/3ei1zm/a_historical_map_of_siams_thailands_territorial/